

WYCIĄG Z PROTOKOŁU

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Waldemar Płóciennik (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Ewelina Turlej

Przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej

Sprawę wywołano o godzinie 12:44

Sąd postanowił:

Na podstawie art. 532 § 1 w zw. z art. 530 § 2 i art. 429 § 1 oraz art. 523 § 2 i art. 519 k.p.k.

1. pozostawić kasację Prokuratora Rejonowego w Płońsku bez rozpoznania jako niedopuszczalną z mocy ustawy;
2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

P. T. został oskarżony o to, że:

1. od bliżej nieustalonego dnia 2015 roku do dnia 15 czerwca 2021 roku w S., gm. N., woj. [...] działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru nadużywając zaufania jako pełniący wobec D. T. i jej rodzeństwa opiekę, dopuścił się wobec małoletniej poniżej 15 lat D. T. innych czynności seksualnych w

ten sposób, że dotykał jej miejsc intymnych, tj. pośladków i piersi, a ponadto przytrzymywał za nogi i dotykał ją w okolicy krocza,

tj. o czyn z art. 200 § 1 k.k. w zb. z art. 199 § 3 k.k. w zw. z art. 11 8 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

2. od bliżej nieustalonego dnia 2015 roku do dnia 15 czerwca 2021 roku w S., gm. N., woj. [...] działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru nadużywając zaufania jako pełniący wobec M. T. i jej rodzeństwa opiekę, dopuścił się wobec małoletniej poniżej 15 lat M. T. innych czynności seksualnych w ten sposób, że dotykał jej miejsc intymnych, tj. pośladków i piersi,

tj. o czyn z art. 200 § 1 k.k. w zb. z art. 199 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

3. od bliżej nieustalonego dnia 2015 roku do dnia 15 czerwca 2021 roku w S., gm. N., woj. [...] działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru nadużywając zaufania jako pełniący wobec M. T. i jej rodzeństwa opiekę, dopuścił się wobec małoletniej poniżej 15 lat M. T. innych czynności seksualnych w ten sposób, że dotykał jej miejsc intymnych, tj. pośladków i piersi, **tj. o czyn z art.**

200 § 1 k.k. w zb. z art. 199 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

4. od bliżej nieustalonego dnia 2015 roku do dnia 15 czerwca 2021 roku w S. gm. N., woj. [...] działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru nadużywając zaufania jako pełniący wobec N. T. i jej rodzeństwa opiekę, dopuścił się wobec małoletniej poniżej 15 lat N. T. innych czynności seksualnych w ten sposób, że dotykał jej miejsc intymnych, tj. pośladków i piersi,

tj. o czyn z art. 200 § 1 k.k. w zb. z art. 199 § 3 k.k. w zw. z art. 11 8 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

5. od bliżej nieustalonego dnia 2015 roku do dnia 15 czerwca 2021 roku w S., gm. N., woj. [...] fizycznie i psychicznie znęcał się nad nieporadnymi ze względu na wiek – D. T., D. T.1, M. T., M. T.1 i N. T. w ten sposób, że znieważał ich słowami wulgarnymi i obelżywymi, szarpał, popychał oraz uderzał ręką i kijem po całym ciele,

tj. o czyn z art. 207 § 1 i Ia k.k.

6. od bliżej nieustalonego dnia 2015 roku do dnia 12 czerwca 2022 roku w S., gm. N., woj. [...] fizycznie i psychicznie znęcał się nad nieporadną ze względu stan psychiczny żoną A. T. w ten sposób, że znieważał ją słowami wulgarnymi i obelżywymi, kopał, popychał, szarpał, ciągał za włosy, dusił oraz uderzał po całym ciele, a w dniu 06 czerwca 2021 roku spowodował u niej obrażenia ciała w postaci urazu wątroby z pęknięciem jej mięszu w dolnej części prawego płata segmentów 5/6 i pourazowym krwiakiem przy dolnym brzegu wątroby, skutkujących naruszeniem czynności narządów jej ciała i rozstrojem zdrowia na okres powyżej 7 dni, ale inny niż określony w art. 156 § 1 k.k.

tj. o czyn z art. 207 § 1 i 1a k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 682/22, Sąd Rejonowy w Płońsku

- I. oskarżonego **P. T.** uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w **pkt 1**, z tym, iż przyjął, że wypełnił on dyspozycję art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie powołanych przepisów skazał go i wymierzył mu karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
- II. na podstawie art. 41a § 2 i § 4 k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu kontaktowania się i zbliżania się do pokrzywdzonej małoletniej D. T. na odległość mniejszą niż 100 metrów przez okres 5 (pięciu) lat;
- III. na podstawie art. 41 § 1a k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów lub działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na okres 5 (pięciu) lat;
- IV. oskarżonego P. T. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w **pkt 2**, z tym, iż przyjął, że wypełnił on dyspozycję art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie powołanych przepisów skazał go i wymierzył mu karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
- V. na podstawie art. 41a § 2 i § 4 k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu kontaktowania się i zbliżania się do pokrzywdzonej małoletniej M. T. na odległość mniejszą niż 100 metrów przez okres 5 (pięciu) lat;
- VI. na podstawie art. 41 § 1a k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów lub

- działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na okres 5 (pięciu) lat;
- VII. oskarżonego P. T. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w **pkt 3**, z tym, iż przyjął, że wypełnił on dyspozycję art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie powołanych przepisów skazał go i wymierzył mu karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
- VIII. na podstawie art. 41a § 2 i § 4 k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu kontaktowania się i zbliżania się do pokrzywdzonej małoletniej M. T. na odległość mniejszą niż 100 metrów przez okres 5 (pięciu) lat;
- IX. na podstawie art. 41 § 1a k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów lub działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na okres 5 (pięciu) lat;
- X. oskarżonego P. T. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w **pkt 4**, z tym, iż przyjął, że wypełnił on dyspozycję art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie powołanych przepisów skazał go i wymierzył mu karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
- XI. na podstawie art. 41a § 2 i § 4 k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu kontaktowania się i zbliżania się do pokrzywdzonej małoletniej N. T. na odległość mniejszą niż 100 metrów przez okres 5 (pięciu) lat;
- XII. na podstawie art. 41 § 1a k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów lub działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na okres 5 (pięciu) lat;
- XIII. oskarżonego P. T. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w **pkt 5**, i za to na podstawie art. 207 § 1 i 1a k.k. skazał go, zaś na podstawie art. 207 § 1a k.k. wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;
- XIV. na podstawie art. 41a § 1 i § 4 k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu kontaktowania się i zbliżania się do małoletnich pokrzywdzonych D. T., D. T.1, M. T., M. T.1 i N. T. na odległość mniejszą niż 100 metrów przez okres 5 (pięciu) lat;

- XV. oskarżonego P. T. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w **pkt 6** i za to na podstawie z art. 207 § 1 i 1a k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go, zaś na podstawie art. 207 § 1a k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
- XVI. na podstawie art. 41a § 1 i § 4 k.k., art. 43 § 1 k.k. zakazał oskarżonemu kontaktowania się i zbliżania się do pokrzywdzonej A. T. na odległość mniejszą niż 100 metrów przez okres 5 (pięciu) lat;
- XVII. na podstawie art. 85 § 1 kk i art. 86 § 1 kk orzeczone wobec oskarżonego P. T. kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył mu karę łączną 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności;
- XVIII. na podstawie art. 85 § 1 kk w zw. z art. 86 § 1 kk w zw. z art. 90 §2 k.k. orzekł wobec oskarżonego P. T. łączny zakaz kontaktowania się i zbliżania się do małoletnich pokrzywdzonych D. T., D. T.1, M. T., M. T.1 i N. T., a także A. T. na odległość mniejszą niż 100 metrów przez okres 8 (ośmiu) lat;
- XIX. na podstawie art. 85 § 1 kk w zw. z art. 86 § 1 kk w zw. z art. 90 §2 k.k. orzekł wobec oskarżonego P. T. łączny zakaz zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów lub działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na okres 8 (ośmiu) lat;
- XX. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności od 12 czerwca 2022 roku godz. 19:15 do 28 kwietnia 2023 roku;
- XXI. przyznał ze Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Płońsku na rzecz adw. K. W. kwotę 8880 zł (osiem tysięcy osiemset osiemdziesiąt) złotych plus 23 % podatku VAT od tej kwoty, tytułem wynagrodzenia za sprawowanie kurateli pięciorga małoletnich;
- XXII. zasądził od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Płońsku na rzecz adw. R. D. kwotę 1776 (tysiąc siedemset siedemdziesiąt sześć) złotych, plus 23 % podatku VAT od tej kwoty tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną oskarżonemu z urzędu;
- XXIII. zwolnił oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Orzeczenie to została zaskarżone w całości apelacją obrońcy oskarżonego, w której zarzucono obrazę art. 7 k.p.k. i wniesiono o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Płocku, wyrokiem z dnia 29 września 2023 r., sygn. akt V Ka 512/23,

I. zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że oskarżonego uniewinnił od popełnienia 4 (czwartego) z zarzuconych mu czynów, kwalifikowanego z art. 200 § 1 k.k. w zb. z art. 199 § 3 k.k. w zw. z 11§ 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., dotyczącego dopuszczenia się innych czynności seksualnych na szkodę N. T., w związku z czym uchylił rozstrzygnięcie z pkt XI o zakazie kontaktowania się i zbliżania się do pokrzywdzonej N. T. i uchylił rozstrzygnięcie z pkt XVII o karze łącznej pozbawienia wolności; na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., biorąc za podstawę orzeczone z osobna wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności, orzekł wobec oskarżonego karę łączną 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności; z orzeczonego w punkcie XVIII rozstrzygnięcia łącznego zakazu kontaktowania się i zbliżania wyeliminował zapis „i N. T.”;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;

III. rozstrzygnął o kosztach.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony na korzyść skazanego kasacją Prokuratora Rejonowego w Płońsku „co do orzeczonych środków karnych”. Skarżący, powołując się na przepisy art. 523 § 1 k.p.k. i art. 526 § 1 k.p.k., zarzucił rażące naruszenie prawa, które miało wpływ na treść orzeczenia, to jest:

a) rażącą obrazę przepisów prawa karnego procesowego w postaci art. 437 § 1 i § 2 w wydany orzeczeniu Sądu II instancji poprzez nieprawidłowe rozstrzygnięcie w odniesieniu do środka karnego orzeczonego w punkcie XII orzeczenia Sądu I Instancji i utrzymaniu go w mocy w sytuacji uniewinnienia oskarżonego od czynu za który został orzeczony wskazany środek karny, a w konsekwencji nierozstrzygnięcie w zakresie orzeczenia łącznego środka karnego w punkcie XIX wyroku Sądu I instancji, które to orzeczenie środka o charakterze łącznym dotyczyło również nieuchylonego środka karnego,

b) rażąco obrazę przepisów prawa karnego procesowego w postaci art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. poprzez utrzymanie w mocy łącznego środka karnego w punkcie XVIII wyroku Sądu I Instancji zakazu kontaktowania się i zbliżania do A. T. oraz D. T. orzeczonego wobec oskarżonego z środkami zakazu kontaktowania się i zbliżania do pozostałych małoletnich w sytuacji, gdy wskazane środki karne nie są zakresowe tożsame, co w konsekwencji doprowadziło do rzeczywistego podwyższenia niesłusznie połączonych zakazów kontaktowania się i zbliżania do A. T. oraz D. T. przez oskarżonego z 5 lat do lat 8 stanowiącego naruszenie art. 90 § 1 k.k. przez Sąd I instancji, co stanowi rażąco niesprawiedliwość orzeczenia obligującego Sąd do zmiany orzeczenia w tym zakresie poza granicami zaskarżenia.

Kierując się powyższym skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 531 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy z urzędu bada kwestię dopuszczalności kasacji i po ewentualnym stwierdzeniu, że nie odpowiada ona przepisom wymienionym w art. 530 § 2 k.p.k., pozostawia ją bez rozpoznania.

Kasacja w rozważanej sprawie wniesiona została przez stronę postępowania, co oznacza, że niezbędne jest zbadanie kwestii ograniczeń we wnoszeniu kasacji, wynikających z art. 521 k.p.k. Stosownie do art. 521 § 2 k.p.k., kasację na korzyść, a taki kierunek wskazano w nadzwyczajnym środku zaskarżenia prokuratora, wnieść można tylko w razie skazania oskarżonego na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Zarzut z pkt a) kasacji, podnoszący zaniechanie uchylenia rozstrzygnięcia o środku karnym z pkt XII wyroku Sądu pierwszej instancji, wobec uniewinnienia skazanego od czynu zarzuconego mu w pkt 4, a w konsekwencji kasacja we wskazanym zakresie, jest niedopuszczalna z mocy prawa, ponieważ P. T. nie został skazany za ten czyn na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (rozstrzygnięcie z pkt XII wyroku Sądu Rejonowego jest związane wyłącznie z pkt X tego wyroku, tj. czynem zarzuconym w pkt 4).

Kasacja prokuratora jest niedopuszczalna z mocy prawa, i to w całości, także z tego względu, że dotyczy ona nieistniejącej części orzeczenia. Jest

oczywiste, że orzeczenie o karze i innych środkach pozostaje rozstrzygnięciem akcesoryjnym wobec stwierdzenia winy i uchylenie przez sąd odwoławczy wyroku w tej ostatniej części, bądź uniewinnienie oskarżonego, oznacza także automatyczne uchylenie orzeczenia także co do kary i innych środków, bez potrzeby wskazywania poszczególnych punktów wyroku zawierających takie orzeczenia. Konsekwencją uniewinnienia oskarżonego od jednego z czynów jest także utrata mocy rozstrzygnięć o karze łącznej i łącznych środkach karnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V KK 617/19 i z dnia 8 czerwca 2022 r., I KK 214/22). W realiach rozważanej sprawy, uniewinnienie P. T. od czynu zarzucanego w pkt 4 oznacza, że:

- z mocy prawa uchylone zostały rozstrzygnięcia o środkach karnych zawarte w pkt XI i XII wyroku Sądu Rejonowego (uchylenie pkt XI w wyroku Sądu Okręgowego nie było konieczne),
- z mocy prawa rozwiązaniu uległa kara łączna pozbawienia wolności z pkt XVII, zatem i tym zakresie nie istniała potrzeba uchylania tego rozstrzygnięcia,
- z mocy prawa rozwiązaniu uległy rozstrzygnięcia o łącznych środkach karnych z pkt XVIII i XIX wyroku Sądu Rejonowego.

Pozytywne rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w Płocku ukształtowało na nowo jedynie karę łączną pozbawienia wolności – Sąd wprost wskazał, że na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. łączy zbiegające się kary pozbawienia wolności i wymierza karę łączną 8 lat pozbawienia wolności. Inaczej rzecz się ma z łącznym środkiem karnym z pkt XVIII wyroku Sądu Rejonowego – w tym zakresie Sąd Okręgowy ograniczył się bowiem do wyeliminowania zapisu „i N. T.”, mimo iż rozstrzygnięcie o łącznym środku karnym uległo rozwiązaniu z mocy prawa (art. 575 § 2 k.p.k. w zw. z art. 568a § 2 k.p.k.).

W konsekwencji oznacza to, że brak było w rozważanym zakresie przedmiotu (wyroku) zaskarżenia kasacją, jak wymaga tego przepis art. 519 k.p.k., nadzwyczajny środek zaskarżenia był więc, stosownie do art. 530 § 2 w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. niedopuszczalny z mocy ustawy.

Uchylenie przez Sąd odwoławczy pkt XI wyroku Sądu Rejonowego i utrata mocy rozstrzygnięcia o łącznym środku karnym z pkt XVIII powoduje, że pozostają w mocy jednostkowe środki karne w postaci zakazu zbliżania się i kontaktowania z

pokrzywdzonymi z pkt II, V, VIII, XIV i XVI. Zauważyć przy tym należy, że w odniesieniu do tych środków karnych należy rozważyć czy i w jakim ewentualnie aspekcie zachodzi między nimi łączność zakresowa i przedmiotowa pociągająca za sobą konieczność wydania wyroku łącznego. Potrzeba taka niewątpliwie wiąże się z jednostkowymi rozstrzygnięciami związanymi z zakazem zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów lub działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi (pkt III, VI i IX,), ponieważ – jak już wskazano - uniewinnienie oskarżonego od czynu zarzucanego w pkt 4 spowodowało uchylenie pkt XII wyroku Sądu Rejonowego i utratę mocy rozstrzygnięcia o łącznym środku karnym z pkt XIX.

[PGW]

[ms]